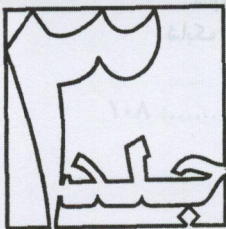

تاریخ ہجرت

ترجمہ سوشلگ زاویہ

اسکار گ برکت

اسارات مروارید

فهرست

۱۶

طلیعه‌های تئاتر نوین (۱۸۷۵-۱۹۱۵)

۱۳	ایبسن
۱۸	زولا و طبیعت‌گرایان فرانسوی
۲۲	آنتوان و تئاتر لیبر
۲۵	فراهه بونه و واقعگرایی در آلمان
۲۸	تئاتر مستقل، و واقعگرایی در انگلستان
۳۵	ادامه‌ی سنت در تئاتر انگلستان ۱۹۰۰-۱۹۱۴
۳۸	تئاتر هنری مسکو، و واقعگرایی در روسیه
۴۶	احیای آرمانگرایی در فرانسه
۵۰	آپیا و کریگ
۵۶	استریندبرگ و فروید
۵۹	تئاتر و درام آرمانگرا در آلمان
۶۵	تئاتر ناواقعگرا در انگلستان
۷۰	رنسانس ایرلندی
۷۲	آرمانگرایی روسی
۷۸	احیای آرمانگرایی در فرانسه
۸۰	تئاتر ایتالیا و اسپانیا، ۱۸۷۵-۱۹۱۵
۸۲	تئاتر آمریکا، ۱۸۹۵-۱۹۱۵
۹۱	نوآوریهای عمده‌ی فنی، ۱۸۷۵-۱۹۱۵
۹۴	نگاهی به منابع تاریخ تئاتر
۹۸	زیرنویس‌های فصل ۱۶

۱۷

تئاتر در اروپا و آمریکا بین دو جنگ جهانی

۱۰۸	تئاتر و درام آلمان، ۱۹۱۵-۱۹۴۰
-----	-------------------------------

۱۲۱	تئاتر و درام در فرانسه، ۱۹۱۵-۱۹۴۰
۱۳۶	تئاتر و درام در ایتالیا، ۱۹۱۵-۱۹۴۰
۱۴۰	تئاتر و درام در اسپانیا، ۱۹۱۵-۱۹۴۰
۱۴۳	تئاتر و درام در روسیه‌ی شوروی، ۱۹۱۷-۱۹۴۰
۱۵۴	تئاتر و درام در انگلستان، ۱۹۱۵-۱۹۴۰
۱۶۵	تئاتر و درام در آمریکا، ۱۹۱۵-۱۹۴۰
۱۸۳	نگاهی به منابع تاریخ تئاتر
۱۸۷	زیرنویس‌های فصل ۱۷

۱۸

تئاتر و درام جهان، ۱۹۴۰-۱۹۶۰

۱۹۸	تئاتر و درام فرانسوی، ۱۹۴۰-۱۹۶۰
۲۱۰	تئاتر و درام آلمانی، ۱۹۴۰-۱۹۶۰
۲۱۸	تئاتر و درام آمریکایی، ۱۹۴۰-۱۹۶۰
۲۲۷	تئاتر و درام انگلیسی، ۱۹۴۰-۱۹۶۰
۲۳۵	تئاتر و درام در ایتالیا و اسپانیا، ۱۹۴۰-۱۹۶۰
۲۴۱	تئاتر و درام در شوروی، ۱۹۴۰-۱۹۶۰
۲۴۴	تحولات جهانی در تئاتر
۲۴۶	نگاهی به منابع تاریخ تئاتر
۲۵۰	زیرنویس‌های فصل ۱۸

۱۹

تئاتر آفریقا

۲۵۹	برخی ملاحظات و مسائل بنیادین
۲۶۴	تئاتر نیجریه
۲۷۶	سیرالئون
۲۷۹	کنیا
۲۸۲	اوگاندا
۲۸۶	تانزانیا
۲۸۸	زامبیا، زیمبابوه و بوتسوانا
۲۹۱	موزامبیک، گینه بیسائو، سائوتومه و پرنسیپه، و کیپ ورده

۲۹۲ سنه گال
۲۹۶ ساحل عاج
۲۹۸ مالی و کامرون
۳۰۱ جمهوری خلق کنگو، و کنگو
۳۰۴ آفریقای جنوبی
۳۱۹ آفریقای شمالی
۳۲۳ نگاهی به منابع تاریخ تئاتر
۳۲۶ زیرنویس‌های فصل ۱۹

۲۰

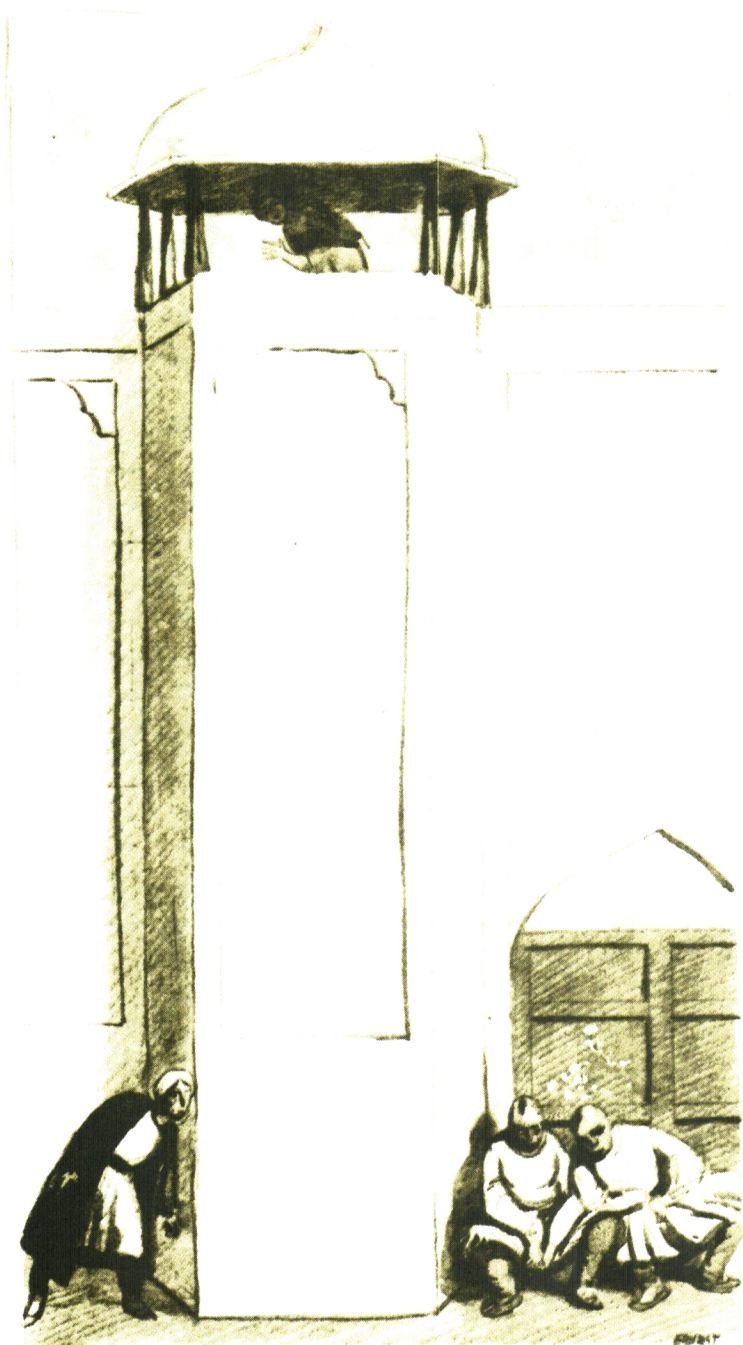
تئاتر غرب، ۱۹۶۰ تا پایان سده‌ی بیستم

۳۳۴ تئاتر و درام ایتالیا، از ۱۹۶۰ تا پایان سده‌ی بیستم
۳۴۰ تئاتر و درام روسی، از ۱۹۶۰ تا پایان سده‌ی بیستم
۳۴۷ تئاتر و درام در چکسلواکی، از ۱۹۶۰ تا پایان سده‌ی بیستم
۳۵۱ تئاتر و درام لهستان، از ۱۹۶۰ تا پایان سده‌ی بیستم
۳۵۹ تئاتر و درام در آلمان، از ۱۹۶۰ تا پایان سده‌ی بیستم
۳۷۳ تئاتر و درام در فرانسه، از ۱۹۶۰ تا پایان سده‌ی بیستم
۳۸۹ زیرنویس‌های فصل بیستم

۲۱

تئاتر انگلستان و امریکا از دهه‌ی ۱۹۶۰ تا پایان سده‌ی بیستم

۳۹۷ تئاتر و درام انگلستان
۴۱۷ تئاتر و درام امریکا
۴۶۴ نگاهی به منابع تاریخ تئاتر
۴۶۸ زیرنویس‌های فصل ۲۱
۴۷۸ ضمیمه
۴۸۷ کتابشناسی سه جلد
۵۰۳ نمایه

۱۶

طلیعه‌های تئاتر نوین

۱۸۷۵ - ۱۹۱۵

شده است.

ایبسن

بخش اعظم فعالیت‌های تئاتری در اواخر سده‌ی نوزدهم دنباله‌ی منطقی سنت‌های پیشین بود. اما پس از ۱۸۷۵ تعدادی از نویسندگان و کارگردانان از سنت‌های نمایشی گذشته فاصله‌ی نمایانی گرفتند و تئاتر «نوین» را بنیاد نهادند — تئاتری که تا روزگار ما دوام آورده است. باید به خاطر داشت که غالب نوآوری‌ها در آغاز اساساً در اندیشه‌ی استحکام بخشیدن به واقعگرایی بودند، و ایبسن — «پایه‌گذار تئاتر نوین» — صرفاً نخستین درام‌نویسی شناخته می‌شد که توانسته بود به هدف‌های واقعگرایان پیش از خود تمامی نایل آید. ایبسن در حقیقت نخستین کسی بود که اعلام داشت دوران تازه‌یی در تئاتر آغاز

هنریک یوهان ایبسن^(۱) (۱۹۰۶ - ۱۸۲۸) پس از انتشار نخستین نمایشنامه‌ی خود در ۱۸۵۰، به عنوان درام‌نویس مقیم، و مدیر صحنه‌ی تئاتر تازه‌یی به نام تئاتر ملی‌ی نروژ، که در ۱۸۵۱ در شهر برگن ساخته شده بود، استخدام شد. تا سال ۱۸۵۷ ایبسن در تهیه‌ی

تصویر ۱۰۱۶. (* هنریک یوهان ایبسن
 درام‌نویس بزرگ نروژی و پایه‌گذار تئاتر
 واقعگرایی نوین در جهان.

زیرا قهرمان نمایشنامه مردی است که از کنار مسائل خود بی‌اعتنا می‌گذرد. پرگونت، که در آن تخیل و واقعیت بسیار ماهرانه تلفیق شده‌اند، از نظر بسیاری از منتقدان، هجویه‌ای بر شخصیت مردم نروژ است.

در دهه‌ی ۱۸۷۰ ایبسن از کارهای گذشته‌ی خود فاصله‌ی زیادی گرفت. از آن پس زبان شاعرانه را کنار گذاشت، زیرا معتقد شد که زبان شاعرانه برای خلق توهم و واقعیت مناسب نیست. خط مشی تازه‌ی او نخست در نمایشنامه‌ی ارکان جامعه^(۳) (۱۸۷۷) تجلی کرد. اما نمایشنامه‌هایی چون خانه‌ی عروسک^(۴) (۱۸۷۹)، اشباح^(۵) (۱۸۸۰)، و دشمن مردم^(۶) (۱۸۸۲) بودند که ایبسن را به عنوان متفکری افراطی و درام‌نویسی جنجالی معرفی کردند. بعلاوه خانه‌ی عروسک و اشباح خوانندگان محافظه‌کار را تکان دادند و همچون ابزار در دست پیروان درام اندیشه‌ورز^(۷) قرار گرفتند. در نمایشنامه‌ی خانه‌ی عروسک قهرمان اصلی، نورا، درمی‌یابد که با او همچون عروسکی رفتار می‌شده، بنابراین تصمیم می‌گیرد همسرش را ترک کند و برای خود انسان مستقلی گردد.

۱۴۵ نمایش همکاری کرده بود، و در این مدت خود هفت نمایشنامه نوشته بود. او از ۱۸۵۷ تا ۱۸۶۲ در تئاتر نروژی‌ی دیگری در کریستیانا (امروزه اُسلو) کار کرد، و پس از ۱۸۶۴، به استثنای دوره‌هایی کوتاه، در خارج از نروژ زندگی کرد.

ایبسن بین ۱۸۵۰ و ۱۸۹۰ بیست و پنج نمایشنامه نوشت. غالب آثار اولیه‌ی او درامهای منظوم و رمانتیکی درباره‌ی گذشته‌ی اسکاندیناویا بودند. نمایشنامه‌های خانم اینگر اهل اُسترات^(۸) (۱۸۵۵)، وایکینگهای هِل گِلاندن^(۹) (۱۸۵۸)، و مدعیان تاج و تخت^(۱۰) (۱۸۶۴) از آن جمله‌اند.

براند^(۱۱) (۱۸۶۶) و پرگونت^(۱۲) (۱۸۶۷) مهمترین آثار اولیه‌ی ایبسن بودند. براند شعری دراماتیک درباره‌ی آرمانگرای سازش‌ناپذیری است که همه چیزش را، از جمله خانواده، فدای توهم خود می‌کند. این نمایشنامه برای ایبسن شهرت و رفاه به ارمغان آورد و به او امکان داد تا فارغ از مضایق مالی، مطابق میل خود کار کند. نمایشنامه‌ی پرگونت با براند تضاد فاحشی دارد،

تصویر ۲۰۱۶. (*) صحنه‌یی از نمایشنامه‌ی مرغابی وحشی اثر ایسن، که در ۱۸۸۰ در تئاتر کریستیان در نروژ اجرا شد. طراح این نمایش که برای نخستین بار در نروژ به صحنه رفت آلف یورگنسن بود.

به طور روز افزونی به نمادگرایی^{۱۱۷} (سمبولیسم) و مسائلی روی آورد که بیشتر به روابط شخصی می‌پرداختند تا مسائل اجتماعی. اما باید دانست که مایه‌ی اصلی «ده‌ی آثار ایسن یکی است: تلاشی صادقانه و کمال‌اندیش برای افشای تضادهای میان وظیفه‌ی فردی و وظیفه نسبت به دیگران. خانم آلوینگ در نمایشنامه‌ی اشباح بسیار دیر می‌فهمد که زندگی خود را به خاطر ادای وظیفه‌ی افراطی نسبت به دیگران بر باد داده است؛ در حالی که در بسیاری از کارهای اخیر ایسن قهرمان داستان به دنبال توهمهای شخصی خود به خوشبختی‌ی دیگران لطمه می‌زند و سرانجام به خود نیز آسیب می‌رساند.

در نمایشنامه‌ی اشباح خانم آلوینگ در دایره‌ی سنن خانوادگی می‌ماند و دیوانه شدن تنها پسرش را نظاره می‌کند؛ پسرش این بیماری را از پدر مبتلا به سفلیس خود به ارث برده است. به این ترتیب، این دو نمایشنامه قوانین تخطی ناپذیر ازدواج را به شدت مورد اعتراض قرار می‌دادند ضمن اینکه ایسن، با کنایه به بیماریهای مقاربتی، اشباح را در مرکز چنان جنجالی قرار داده بود که در بسیاری از کشورها اجرای آن ممنوع شد.

ایسن یک بار دیگر خط مشی خود را تغییر داد. در آثاری چون مرغابی وحشی^{۱۱۸} (۱۸۸۴)، رُسمرس هلم^{۱۱۹} (۱۸۸۶)، استاد معمار^{۱۲۰} (۱۸۹۲) یان گابریل بورکمان^{۱۲۱} (۱۸۹۶)، و رستاخیر ما مردگان^{۱۲۲} (۱۸۹۹)